

Az építőipari biztonság és egészségvédelem javítása Az építési projektek lebonyolítása – az Ügynökség jelentésének összefoglalója

Bevezetés

Az Európai Unión belül egyre erőteljesebb a felismerés, hogy mindenképpen szükség van az építőipar munkahelyi biztonsági és egészségvédelmi szintjének javítására. Évente 1300 építőmunkás veszti életét, 800 000-en szenvednek sérülést, és számtalan munkásnál jelentkeznek egészségügyi panaszok.⁽¹⁾ A balesetek és a betegség okozta emberi szenvedést és az érintettek ebből fakadó fájdalmának és aggodalmának mértékét természetesen lehetetlen számokban kifejezni. Emellett a pénzügyi veszteség is igen jelentős.

Annak, hogy az iparágban a biztonság-, az egészség- és a jólétszempont minden mással szemben elsőbbséget élvez, magától értetődőnek kellene lennie.

A Munkahelyi Biztonság és Egészségvédelem Európai Hete 2004-ben az építőipart állítja középpontba. Az Ügynökség Európa legkülönbözőbb részeiről gyűjtötte össze a biztonság és az egészségvédelem szintjének javítása érdekében tett intézkedések példáit. A jelentés az építőipar munkabiztonsági és egészségügyi szintjének ismertetése mellett azt is szemlélteti, hogy hatások intézkedésekkel milyen eredmények érhetők el e szint javítása terén.

Szabályozás

A Tanács 92/57/EGK irányelve a projekt előkészítésében és az építési szakaszban részt vevő különböző felek közötti koordináció szükségességét vizsgálja meg.

- ✓ A megrendelőnek vagy az építésvezetőnek egy vagy több biztonsági és egészségvédelmi koordinátort kell kijelölnie.
- ✓ A megrendelőnek vagy az építésvezetőnek gondoskodnia kell arról, hogy az építési szakasz megkezdése előtt elkészüljön a biztonsági és egészségvédelmi terv.
- ✓ Az építésvezetőnek vagy adott esetben a megrendelőnek a projekt megtervezésekor a biztonságra és az egészségvédelemre is szükséges tekintettel lennie.
- ✓ Az építési szakasz során a koordinátor(ok)nak gondoskodni(uk) kell a kockázatok megfelelő kezeléséről és a biztonsági és egészségvédelmi terv figyelembevételéről. Biztosítani kell a munkáltatók biztonság és egészségvédelem terén folyó együttműködését és a folyamatok ellenőrzését.

A készítő a különböző európai országok tizenhat kezdeményezését választották ki, melyeket a jelentés az alábbi csoportosítás szerint foglal össze:

- ✓ projekt-előkészítési szakasz;
- ✓ építési szakasz;
- ✓ az építés utáni (karbantartási) szakasz során tett kezdeményezések.

Az esettanulmányok jellegéből adódóan azonban az intézkedésekre a projekt tartama alatt tulajdonképpen bármikor sor kerülhet.

(1) Eurostat, ESAW 1999.

1. Projekt-előkészítési szakasz

A megrendelő

Egy-egy építési projekt megfelelő biztonsági és egészségvédelmi szintjének biztosítása a munkát megrendelő ügyfél által hozott döntésekkel kezdődik. Ebben a szakaszban dől el, hogy a biztonság és egészségvédelem tekintetében milyen légkör uralja majd a projektet. A szerződések odaítélésekor az elsődleges szempont az ár és az érték megfelelő aránya, ami azt jelenti, hogy a kapott termék megfelel a céljának, kielégíti a használó igényeit, és teljes élettartamára vonatkozóan képes megőrizni a minőség és a költségek egyensúlyát. A vállalkozók kiválasztása során a megrendelőnek feltétlenül ügyelnie kell arra, hogy a munka szakszerű elvégzésére és ezen belül megfelelő munkabiztonsági és egészségügyi menedzsment biztosítására képes vállalkozókat válasszon ki.

Tervezés

A tervezési folyamatra minden esetben elegendő időt kell biztosítani. A tervezőt, a biztonsági és egészségvédelmi koordinátort és a vállalkozót a lehető leghamarabb ki kell jelölni. Ily módon lehetőség van a projekt tervének megvitatására, és annak biztosítására, hogy a specifikáció és a munkák időrendi ütemezése – a körülményektől függően – a lehető legbiztonságosabban és az egészséget fenyegető veszélyek nélkül kerüljön kidolgozásra. Mindenképpen mérlegelni szükséges a terv kivitelezésének módját. Ahol erre lehetőség van, a veszélyeket kiküszöbölni, a veszélyekből származó, meg nem szüntethető kockázatokat pedig csökkenteni kell. Amennyiben a fennmaradó veszélyek jelentősek, azokra vonatkozóan is információval kell szolgálni. A tervezési folyamat során általában hasznos, ha a vállalkozó és a tervező kapcsolatot tart fenn egymással.

Az építés fő résztvevői közötti koordináció: „Construction safety partnership” (Építőipari biztonsági társulás), Írország

Egy végzetes baleseteket vizsgáló ír tanulmány rámutatott, hogy az ilyen esetek legalább 25%-a hozható közvetlen összefüggésbe a projekt építés előtti szakaszával. A kezdeményezés keretében került sor többek között a „Project supervisors design stage” (PSDS) néven említett, megfelelő képzettséggel és szakértelemmel rendelkező tervezési ellenőrök nyilvántartásának összeállítására. Az ír törvények szerint ezek az ellenőrök meghatározó szerepet játszanak a tervnek az építési szakasz során előforduló kockázatok minimalizálása céljából történő felülvizsgálatában.

A kockázatok „kitervezése” – Egyesült Királyság

Az új épületekben rendkívül gyakori az acélváz szerkezet. Az acélgerendákat és -oszlopokat az építés során daruval kell felemelni és a helyükre illeszteni. Ezt a műveletet a munkások általában az acél köré csavart emelőheveder segítségével végzik. Így azonban fennáll annak a veszélye, hogy az acél kicsúszik a hevederből, és leesik. Az emeléshez szükséges tartozékok (például előfűrt lyukak) megtervezése azonban emelőkéngyel alkalmazását is lehetővé teszi, s így kiküszöböli a fennálló veszélyt.

2. Építési szakasz

Az építési szakasz során kizárólag jó menedzsment útján biztosítható a biztonság és az egészségvédelem megfelelő szintje, amelyről az építés vezetőinek a munka megtervezése, megszervezése, ellenőrzése, monitoringja és felülvizsgálata útján kell gondoskodniuk. Fontos, hogy valamennyi dolgozó megfelelő képzettséggel és szakértelemmel rendelkezzen, és hogy a munkabiztonsági és egészségügyi vonatkozású kérdéseket – a munkát végző különböző munkáltatók közötti koordináció mellett – a munkavállalókkal is egyeztessék.

Képzés – Görögország, Írország, Hollandia

Az építési projekt megfelelő lebonyolításának biztosításához elengedhetetlen, hogy az építésben részt vevő valamennyi dolgozó (az építés vezetőit is beleértve) rendelkezzen a feladatai teljesítéséhez szükséges végzettséggel és szakértelemmel. A képzés nagyban hozzájárul ahhoz, hogy a dolgozók elsajátítsák azt a szakértelmet, tudást és hozzáállást, melynek segítségével képesek munkájukat kielégítően, saját és mások biztonságának és egészségének veszélyeztetése nélkül elvégezni. A görögországi Egantia autópálya-projekt, az ír „Safe Pass” megszerzéséhez kötelezően előírt képzés és a holland Mourik által alkalmazott menedzsmentrendszer egytől egyig a képzés fontosságát szemlélteti.

Monitoring és egyeztetés a dolgozókkal – Finnország

A finn biztonsági megfigyelési módszert 1992-ben, az építkezések biztonsági szintjének felmérése érdekében vezették be. A felmérés az építkezés teljes területének megtekintéséből és a helyes/helytelen eljárásokkal kapcsolatos észrevételek ellenőrző lapra történő feljegyzéséből áll. Az ellenőrzés a munka során kialakult szokásokra, az állványzatokra és létrákra, a gépekre és berendezésekre, a lezuhanás elleni védelemre, az elektromos áramra és a világításra, valamint a rend és tisztaságra terjed ki. A szemléltető építkezésen alkalmazott módszer használatra alkalmasnak és hatékonynak bizonyult. A rendszer fontos tényezője, hogy a menedzsment és a dolgozók együttműködése útján kerül megvalósításra.

3. Építés utáni (karbantartási) szakasz

Az új épületek megtervezésekor azok építés utáni biztonságos karbantartását is biztosítani kell. A már meglévő épületek esetén előfordulhat, hogy egykori tervezőjük erre egyáltalán nem fordított figyelmet. Munkavédelmi és egészségügyi menedzsment szempontjából a karbantartásra minden esetben ugyanazok az elvek vonatkoznak, mint az építési szakaszra. Ezen belül fontos szerepet kap a megrendelőnek a szerkezettel kapcsolatban biztosított információja. Bizonyos esetekben a karbantartás során a dolgozókon kívül esetleg jelen lévő és a karbantartási munka által érintett más személyekre is tekintettel kell lenni.

Használatban lévő épületek karbantartása – Olaszország

A karbantartási munkára egy jelenleg könyvtár, múzeum és galéria céljára használt, régi kolostor bizonyos részeiben került sor. A biztonsági és világítóberendezések elhelyezése nagyszabású építőmunkát tett szükségessé. A munkával közvetlen kapcsolatban nem álló személyek építési területről való kizárására azonban nem volt lehetőség. A projekt biztonsági és koordinációs tervét a Quasco cég dolgozta ki. Az építési szakasz során ugyancsak ez a cég látta el az egészségvédelmi és biztonsági koordinátor funkcióját. A Quasco gondoskodott arról, hogy az óvintézkedések valamennyi veszélyeztetett személyre kiterjedjenek, és olyan biztonsági intézkedéseket dolgozott ki, amelyek a jövőbeli karbantartási munkák során is hasznosak lehetnek.

További információ

A jelentés teljes, angol nyelvű szövege az Ügynökség honlapján keresztül érhető el, és ingyenesen letölthető: <http://agency.osha.eu.int/publications/reports/>.

A jelentés nyomtatásban megjelent változata (*Achieving better safety and health in construction*, European Agency for Safety and Health at Work, 2003, ISBN 92-9191-073-2) az Európai Közösségek luxemburgi Kiadóhivatalánál (<http://publications.eu.int>) vagy annak értékesítési ügynökségeinél rendelhető meg, ára 25 EUR (+ áfa). Ez a tényleg az alábbi címen az EU valamennyi hivatalos nyelvén hozzáférhető: <http://osha.eu.int/ew2004/>.

